

EESTI ERATERVISHOIUASUTUSTE LIIT

Kristina Jerjomina
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
Ettevõtluse osakond
Kristina.Jerjomina@mkm.ee

29.12.2024 nr 3.1-4/7-2024

Tervishoiuteenuse reklaam

Lugupeetud õigusnõunik

Hetkel kehtiv reklaamiseadus sätestab tervishoiuteenuste reklaamimisele üldise keelu - **tervishoiuteenuse reklaam on keelatud** (ReKS § 22 lg 1).

Reklaamiks on teave, mis on avalikustatud mis tahes üldtajuaval kujul, tasu eest või tasuta, teenuse osutamise või kauba müügi suurendamise, ürituse edendamise või isiku käitumise avalikes huvides suunamise eesmärgil (ReKS § 2 lg 1 p 3).

Samas sätestab reklaamiseadus, et tervishoiuteenuse reklaamiks ei loeta teavet tervishoiuteenuse osutaja nime, tööaja, tegevuskoha ja eriala ning tervishoiutöötaja nime, eriala, akadeemilise kraadi ja kontaktandmete kohta ning osutatavate tervishoiuteenuste loetelu ja hinnakirja avalikustamist. Reklaamiks ei loeta ka tervishoiuteenuse osutaja poolt oma töö tutvustamist ajakirjanduses (ReKS § 22 lg 4 p-d 1 ja 2).

KEHTIV REGULATSIOON ON SEGANE NING PRAKTIKAS MITTETOIMIV

Oleme nõus, et tervishoiuteenus ei ole tavapärane vabaturuteenus ning tervishoiuteenuste puhul ei tohiks patsient tajuda, et talle osutatakse survet teenuse ostmiseks. Arsti ja patsiendi suhe on tundlik teema ning praktiliselt alati on patsient oma teadmiste poolest arstiga võrreldes ebasoodsas seisundis. Seega on tervishoiuteenuste puhul ebaeetiline rääkida tervishoiuteenuse reklaamist üksnes teenuse müügi suurendamise eesmärgil.

Küll aga on äärmiselt oluline rahvatervise eesmärgil teadlikkuse kasvatamine – kehtiv regulatsioon praktikas ei taga ega soodusta avalikkuse igakülgset ja piisavat informeeritust turul tegutsevatest tervishoiuteenuse osutajatest ja ravivõimalustest ning pärsib inimeste võimalusi ravi kättesaadavusele.

Selleks, et viia inimesteni teadmine, millised võimalused on turul olemas, sh kuidas tervisemuresid ennetada (nt vaktsineerimine, söeluuringud, ennetavad tervisekontrollid jms), on vaja teha teadlikku ja sihipärast teavitustegevust, mida tänane regulatsioon ei luba. Tõenduspõhise tervishoiuteenuse reklaami on põhjendamatult piiratud ja reguleeritud, samas kui uhhuunduse järelevalveks ressursi ei ole.

Eesti meditsiinisüsteem on väga tugeva rahalise surve all ning järjest enam rõhutatakse näiteks ennetustegevuste olulisusele, sest haiguse ravi on sageli kallim kui haiguse ennetamine või

varajane avastamine. Hetkel kehtiva reklaamiseaduse kohaselt on keelatud kutsuda patsienti vajalikele ennetusuuringutele, mille abil oleks näiteks võimalik avastada vähki varajases staadiumis. Ennetustegevuse kohta teabe jagamine on pandud Tervisekassa ja Terviseameti õlgadele, kuid see ei peaks nii olema.

Ka ei võimalda kehtiv regulatsioon turuosalistel mõista, kas ja kui põhjalikult võib tegelikkuses tervishoiuteenuse sisu kohta avalikkusele infot anda ning milliseid sõnastusi ja esitlusviise on lubatud selleks kasutada. Regulatsioon sisaldab väga palju halli ala ning järelevalveasutuste poolne regulatsiooni sisustamine on olematu.

Seejuures on kehtiv regulatsioon endaga vastuolus, sest teabe ja töö tutvustamist näiteks ajakirjanduses tehakse ka tervishoiuteenuse osutamise või kauba müügi suurendamise eesmärgil (nõ ajakirjandust kasutatakse peidetud tervishoiuteenuse reklaamina). See ei ole aga kehtiva seaduse mõtte ja eesmärgiga kooskõlas. Samuti ei arvesta ajal jalgu jäänud regulatsioon erinevate meediakanalitega (sh sotsiaalmeedia, mõjuisikute või näiteks virtuaalreaalsustega), mis on aja jooksul juurde tekkinud ja jäävad jätkuvalt juurde tekkima.

Vastuolulisus kehtivas regulatsioonis ja muutunud vajadused ühiskonnas, on tekitanud olukorra, kus seadus ei täida oma eesmärki ning turuosalised on oma teadamatusest rikkumises.

TERVISHOIUTEENUSE REKLAAM PEAB OLEMA LUBATUD

Vastutustundlik reklaami tegemine peab olema võimaldatud tegevusluba omavatele raviasutustele.

Tervishoiuteenuste ja tervishoiuteenuse osutaja kohta teabe avaldamise eesmärk peab olema võimaldada inimesel teadlikult ja piisavalt põhjaliku avaliku informeerituse baasil valida tervishoiuteenuse osutamiseks erinevate tervishoiuteenuse osutajate vahel. Üldine reklaamikeeld õhnestab seda eesmärki.

Muuta tuleb kontseptsioon keelavalt lubavale, kuna üldine keeld õhnestab suuremat eesmärki.

Regulatsioon peab olema üheselt mõistetav ja lihtsasti rakendatav ning arvestama muutuva turuolukorra ja ühiskonna vajadustega (sh olema kanalineutraalne, sest erinevaid reklaamkanaleid tuleb koguaeg juurde ja kui midagi keelata, tuleb selle asemele alternatiiv, mida pole seaduses välja toodud).

ALTERNATIIV – TERVISHOIUTEENUSE REKLAAM MÕISTLIKE PIIRANGUTEGA LUBATUD

Muuta kontseptsioon keelavalt lubavale, kuid koos põhjalikult läbimõeldud ja õigustatud piirangutega - nt tervishoiuteenuse reklaam on lubatud, kuid peab sisaldama vähemalt x teavet ja/või ühtset hoiatusteksti (analoog ravimi-, finantsteenuste-, alkoholi- ja hasatmängu reklaamiga).

Vältida tuleb sõnastusi, mida tuleb omakorda eraldi sisustada, nt „reklaam peab olema neutraalne“ vms.

Tuleb luua selged ja sisustatud erandid, kelle poolt ja milliste tervishoiuteenuste reklaamine ei ole ühelgi juhul keelatud, nt:

- Tervisekassa poolt rahastatud tervishoiuteenuste reklaamimine vastavat tegevusluba omavate ettevõtete poolt;
- Ennetustegevus, st ennetavate tervisekontrollide ja uuringute, vaktsineerimise jms reklaamimine, mille osas inimestel peab olema ülevaade turul tegusevatest teenusepakkujatest ja ennetusvõimalusest, kuna ennetustegevuse toetamine on kogu rahva tervise huvides;
- Sotsiaalkampaaniad.

Tervishoiuteenuste reklaam, mis peab olema keelatud, kuna läheb vastuollu eesmärgiga kaitsta inimeste elu, tervist ning majanduslikke huve:

- [ebaravi](#) teenuste ja toodete reklaam;
- reklaam, mis annab üldiseid lubadusi, mida ei saa patsiendile garanteerida (nt "laserravi aitab", "lihtne ja ohutu operatsioon", "arst ravib" jms).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Tõnis Allik
juhatuse esimees

501 1404 tonis.allik@medicum.ee